

4. A vendéglátó vállalkozás vagyona

- témák:
 - a vállalkozások működésének pénzügyi fedezetének, vagyonának külső és belső forrásai
 - az eredmény kiszámítás, felhasználása
 - a pénzügyi rendszer részei
 - a bankrendszer
 - a tőzsde

4.1 A vállalkozások vagyona, vagyonkimutatása

- nem a humán, hanem a **reálerőforrásokkal** foglalkozunk:
 - a vállalkozások rendelkezésére álló eszközökben jelennek meg

4.1.1. A vagyon fogalma

- a **vagyon** a vállalkozás rendelkezésére álló anyagi **javak és jogok összessége**
- a számviteli nyilvántartásból derül ki
- a vagyont két szempontból lehet vizsgálni:
 - megjelenési forma alapján – **ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)**
 - milyen formában állnak rendelkezésre a vagyoneszközök
 - eredet alapján – **FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)**
 - honnan származnak az eszközök

4.1.2. Vagyonérdekeltség

- egy vállalkozás legfontosabb célja, hogy **az induló vagyon értékét megőrizze, illetve növelje**
- a működés legfontosabb szempontjai:
 - a humán és a reálerőforrások racionális működtetése
 - fizetőképesség (likviditása) megteremtése és megőrzése
 - az erőforrásokból tartalékok képzése
 - a belső és külső kapcsolatokban világos érdekeltségi viszonyok kialakítása
- érdekeltségek fajtái:
 - külső érdekeltségek
 - tulajdonosi érdekeltségek
 - menedzseri érdekeltségek
 - munkavállalói érdekeltségek
- a cél a különböző érdekeltségek összehangolása
- a vagyon növelésének legfontosabb feltétele, hogy a vállalkozás tartósan nyereségesen működjön →
vagyonérdekeltség = hosszú távú nyereségérdekeltség
- a vagyon növelését befolyásoló tényezők:

- o nyereséges gazdálkodás
- o részvénykibocsátás
- o belső szerkezeti változások (részlegek kiválása, megszünése, újabbak létrehozása)

4.1.3. A vagyonmérleg értelmezése

- a vagyonmérleg
 - o a vállalkozás vagyoni helyzetét mutatja be
 - o adott időpontra vonatkozik
 - o pénzértékben, összevonva tartalmazza az eszközöket és a forrásokat
 - o előírt struktúrája van
- a vagyonmérleg jellemzői:
 - o a mérlegkészítés időpontjáig ismert adatokat tartalmaz (határidő: május 31.)
 - o az eszközök és források forintösszegének (a **mérleg főösszege**) egyeznie kell
 - o teljes körűnek kell lennie
 - o az adatok E Ft-ban, 100 milliárdos főösszeg esetén M Ft-ban
 - o a vállalkozás vezetője írja alá, a könyvvizsgáló záradékolja
 - o 3 oszlopa van: a) előző év, b) előző évek korrekciója, c) tárgyév
 - o 3 fokozatú tagolása van
 - **mérleg főcsoportok** – jele a nyomtatott nagybetű
 - **mérlegcsoportok** – jele a római számok
 - a mérlegfőcsoportokon belüli kisebb, de még több mérlegsort tartalmazó kategória
 - **mérlegsorok** – jele az arab számok
 - a mérlegcsoportokon belüli szűkebb kategóriák
 - o tagolását, illetve tartalmát a számviteli törvény rögzíti

AZ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓHOZ TARTOZÓ MÉRLEG „A” VÁLTOZATA

ESZKÖZÖK (Aktívák)	Előző év	Tárgyév	FORRÁSOK (Passzívák)	Előző év	Tárgyév
BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	19,200	18,900	SAJÁT TŐKE	21,800	24,320
Immateriális javak	2,000	1,000	Jegyzett tőke	20,000	20,000
Szellemi termékek (szoftverek)	2,000	1,000	Eredménytartalék	0	1,800
Tárgyi eszközök	17,200	16,400	Mérleg szerinti eredmény	1,800	2,520
Ingatlanok (javítóműhely)	11,400	10,800	CÉLTARTALÉKOK	0	0
Műszaki berend. (javításhoz használt gépek)	4,800	4,600	KÖTELEZETTSÉGEK	3,400	2,600
Egyéb berendezések (számítógép, bútorok)	1,000	900	Hosszú lejáratú kötelezettség	0	0
Befektetett pénzügyi eszközök	0	1,500	Rövid lejáratú kötelezettségek	3,400	2,600
Lekötött betét	0	1,500	Szállítókkal szembeni köt.	2,000	1,000
FORGÓESZKÖZÖK	6,000	8,020	Egyéb rövid lejáratú köt. (adók, mváll.)	1,400	1,600
Készletek	2,000	2,500	PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	0	0
Anyagok (alkatrészek)	2,000	2,500			
Követelések	1,900	3,300			
Vevőkkel szembeni követelések	1,900	3,300			
Pénzeszközök	2,100	2,220			
Pénztár	100	320			
Bankbetét	2,000	1,900			
AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	0	0			
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	25,200	26,920	FORRÁSOK ÖSSZESEN	25,200	26,920

ESZKÖZÖK - a vállalkozások vagyonának megjelenési formája

A) Befektetett eszközök

- azok az eszközök, amelyek hosszú ideig (több mint 1 év) állnak rendelkezésre

I. Immateriális javak

- olyan forgalomképes eszközök, amelyek nem tárgyasult formában jelennek meg
 1. kísérleti fejlesztés aktivált (bejegyzett) értéke
 2. vagyonértékű jogok (tulajdonjog, szolgalmi jog, bérleti jog stb.)
 3. szellemi termékek
 4. üzleti vagy cégérték (Goodwill)
 5. immateriális javakra adott előlegek

II. Tárgyi eszközök

- olyan vagyontárgyak, amelyek közvetlenül vagy közvetve, 1 évnél tovább segítik a vállalkozás működését; alakjukat nem változtatják; állandó rendeltetésűek
 1. ingatlanok
 2. járművek, gépek, berendezések
 3. egyéb berendezések, felszerelési tárgyak
 4. beruházások, felújítások
 5. beruházásokra adott előlegek
- folyamatosan kopnak, elhasználódnak, veszítenek az értékükből, értékük beépül a termékek, szolgáltatások értékébe → értékcsökkenés (amortizáció)

III. Befektetett pénzeszközök

- 1 éven túli tartós befektetések, amelyek jövedelmet termelnek
 1. tartós, hosszú lejáratú értékpapír
 2. tartósan adott kölcsön
 3. tartós részesedés
 4. egyéb tartós részesedés
 5. tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír

B) Forgóeszközök

- azok az eszközök, amelyek rövid ideig (max. 1 év) állnak rendelkezésre

I. Készletek

- olyan vásárolt vagy saját termelésű eszközök, amelyek közvetlenül vagy közvetve, 1 évnél rövidebb ideig segítik a vállalkozás működését, a munkafolyamatok során elhasználódnak, eredeti formájukat elvesztik
 1. anyagok
 2. befejezetlen termelés és félkész termékek
 3. késztermékek
 4. áruk
 5. készletekre adott előlegek
- készletek csoportosítása

Készletek

Vásárolt készletek

Saját termelésű készletek

Anyagok

Áruk

Befejezetlen
termelés

Félkész
termékek

Kész
termékek

II. Követelések

- olyan jogszabályi előíráson alapuló eszközök, amelyek pénzfórmában meglevő fizetési igényt testesítenek meg és mindkét fél elismeri
 1. vevőkkel szembeni követelés
 2. váltókövetelések
 3. egyéb követelések

III. Értékpapírok

- egy évnél rövidebb futamidejű, a vagyonnal kapcsolatos jogokat megtestesítő, forgalomképes okiratok
 1. részesedés kapcsolt vállalkozásban
 2. saját részvények
 3. egyéb részesedések
 4. forgatásra használt értékpapírok

IV. Pénzeszközök

- olyan vagyonrészek, amelyek készpénzben, csekkben, vagy bankszámlán állnak rendelkezésre
 1. pénztárban lévő pénz, csekkek
 2. bankszámlákon lévő pénz, pénzbetét

C) Aktív időbeli elhatárolások

- könyvelési korrekciós elszámolások a tárgyév eredményének a megállapítása (növelése) érdekében
- az elhatárolás során a tárgyévi
 - költségeket, ráfordításokat lecsökkentik - a tárgyévben merült fel, de csak későbbi időszakot terheli

- bevételeket, hozamokat kibővítik – tárgyévhez számolandó el, de csak később folyik be

FORRÁSOK - a vállalkozások vagyonának eredetét mutatja meg

D) Saját tőke

- az a tőkerész, amelyet a tulajdonosok bocsátottak a vállalkozás rendelkezésére

I. Jegyzett tőke

- az alapító okiratban meghatározott (a cégbíróságon bejegyzett), a vállalkozás rendelkezésére bocsátott tőke

II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke

- tulajdonosokkal szembeni követelés, a tulajdonosok lejegyezték, de még nem fizették be
- negatív előjellel szerepel – csökkenti a saját tőke mértékét

III. Tőketartalék

- olyan tőkerész, amelyet a tulajdonosok tartósan a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak, de nincs bejegyezve a cégbíróságon
- más néven: **ázió**

Példa

Egy céget alapítottak, mely 100 darab 1000 Ft névértékű részvényt bocsát ki (alapításkor). Ezeket a tulajdonosok darabonként 1500 forintért vásárolták meg. A tulajdonosok utalással fizettek.

A bejegyzés és a pénz beérkezése után így néz ki a cég mérlege (adatok eFt-ban):

• ESZKÖZÖK:	150	• FORRÁSOK:	150
A) Forgóeszközök	150	B) Sajáttőke	150
IV. Pénzeszközök:	150	II. Jegyzett tőke:	100
2. Bankbetétek:	150	III. Tőketartalék:	50

IV. Eredménytartalék

- a vállalkozás által a korábbi években felhalmozott adózott eredmény (MSZE = mérleg szerinti eredmények)
- felhasználható:
 - következő évek veszteségeinek fedezésére
 - jegyzett tőke emelésére
 - későbbi osztalékra

V. Lekötött tartalék

- a tőke- és eredménytartalékból lekötött összeg
- nem használható fel szabadon
 - pl. visszavásárolt saját részvények, saját üzletrészek névértéke vagy visszavásárlási értéke (amelyik nagyobb)

VI. Értékelési tartalék

- a befektetett eszközök piaci értékének és könyv szerinti (bekerülési) értékének különbsége

VII. Mérleg szerinti eredmény

- az adózott eredmény osztalékkal, részesedésekkel, egyéb tételekkel csökkentett értéke
- ez teremti meg a kapcsolatot a mérleg és az eredménykimutatás között
- azért kell kimutatni, mert növeli (csökkenti) a vállalkozás vagyonát

E) Céltartalék

- az adózás előtti eredmény terhére képezett tartalék
 1. várható kötelezettségekre
 - múltbeli és folyamatban levő ügyletekből és szerződésekből
 - a rendelkezésre álló információk alapján ismertek
 - várhatóan vagy biztosan felmerülnek, de bizonytalan, hogy mikor és mennyi
 2. jövőbeni költségekre
 - a rendelkezésre álló információk alapján ismertek
 - várhatóan vagy biztosan felmerülnek, de bizonytalan, hogy mikor és mennyi
 3. egyéb céltartalékok
 - törvények és kormányrendeletek által előírtak, főleg pénzügyintézetek számára

F) Kötelezettségek

- olyan pénzbeli tartozások, amelyek alapja más vállalkozások (szállítók) által már teljesített vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződések

I. Hátrasorolt kötelezettségek

- az öt évet meghaladó vagy határozatlan idejű visszafizetési kötelezettségek (elsősorban kölcsönök)

II. Hosszú lejáratú kötelezettségek

- egy üzleti évnél hosszabb lejáratra kapott
 - kölcsön
 - kötvénykibocsátás
 - hitel

III. Rövid lejáratú kötelezettségek

- maximum egy éven belül aktuálisak
 1. rövid lejáratú kölcsönök
 2. rövid lejáratú hitelek
 3. vevőktől kapott előlegek
 4. szolgáltatásból, áruszállításból eredő kötelezettségek
 5. váltótartozások
 6. rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozások felé

G) Passzív időbeli elhatárolások

- könyvelési korrekciós elszámolások a tárgyév eredményének a megállapítása (csökkentése) érdekében
- az elhatárolás során a tárgyévi
 - ráfordításokat bővítik – a tárgyévet terheli, de csak azt követően merül fel
 - bevételeket szűkítik – a tárgyévben befolyt, de csak későbbi időszakhoz tartozik

4.2 A vállalkozások eredménye, az eredmény kimutatása

- a vállalkozás eredménye függ a költségektől és azok összetételétől
- legegyszerűbb számítás: $EREDMÉNY = BEVÉTEL - KÖLTSÉGEK$

4.2.1. Az eredmény fogalma

- többféle értelmezés
 - **közgazdasági eredmény** = közgazdasági bevétel – gazdasági költségek (haszonáldozat)
 - **haszonáldozat** – mit áldoztunk fel a vállalkozásért (hozam/bevétel, amiről lemondunk)
 - számviteli eredmény – a nyilvántartásból levezetett nyereség vagy veszteség
 - **számviteli eredmény = hozam – összes ráfordítás**
 - hozam > ráfordítás → nyereség
 - hozam < ráfordítás → veszteség
 - az adózott eredményt kell meghatározni
 - adózott eredmény = nyereség – társasági adó
 - kapcsolat a mérleggel
 - mérleg szerinti eredmény (MSZE) = adózott eredmény – osztalék

4.2.2. Az adózott eredmény kimutatásának részletezése

- adózott eredmény = adózás előtti eredmény – társasági adó
- eredménykimutatás két módszere:
 - összköltség eljárással
 - forgalmi költség eljárással
 - mindkettő végén az adózott eredményt állapítjuk meg, csak a költségek csoportosításában különbözik

Összköltség és forgalmi eljárás

<i>ÖSSZKÖLTSÉG</i> eljárással „A” változat	<i>FORGALMI KÖLTSÉG</i> eljárással „A” változat
<i>I. Értékesítés nettó árbevétele</i>	<i>I. Értékesítés nettó árbevétele</i>
Saját termelésű készletek állományváltozása	Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége
Saját előállítású eszközök aktivált értéke	Eladott áruk beszerzési értéke
<i>II. Aktivált saját teljesítmények értéke</i>	Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
<i>III. Egyéb bevételek</i>	<i>II. Értékesítés közvetlen költségei</i>
Anyagköltség	<i>III. Értékesítés bruttó eredménye (I – II)</i>
Igénybe vett szolgáltatások értéke	Értékesítési, forgalmazási költségek
Egyéb szolgáltatások értéke	Igazgatási költségek
Eladott áruk beszerzési értéke	Egyéb általános költségek
Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	<i>IV. Értékesítés közvetett költségei</i>
<i>IV. Anyagjellegű ráfordítások</i>	<i>V. Egyéb bevételek</i>
Béreköltség	<i>VI. Egyéb ráfordítások</i>
Személyi jellegű egyéb kifizetések	
Bérfelrakások	
<i>V. Személyi jellegű ráfordítások</i>	
<i>VI. Értékcsökkenési leírás</i>	
<i>VII. Egyéb ráfordítások</i>	
A/ Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (I + II + III – IV – V – VI – VII)	A/ Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (III – IV + V – VI)

4.2.1. Az adózott eredmény kimutatásának részletezése

ÖSSZKÖLTSÉG ELJÁRÁSSAL

I. ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE	
03 Saját termelésű készletek állományváltozása (+/-)	
04 Saját előállítású eszközök aktivált értéke	
II. AKTIVÁLT SAJÁT TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKE (+/-)	
III. EGYÉB BEVÉTELEK (+)	
IV. ANYAGI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	
V. SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	
VI. ÉRTÉKCSÖKKENÉSI LEÍRÁS	
VII. EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK	
A AZ ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE (I+II+III-IV-V-VI-VII)	
VIII. PÉNZÜGYI MŰVELETEK BEVÉTELEI	
IX. PÉNZÜGYI MŰVELETEK RÁFORDÍTÁSAI	
B PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (VIII-IX)	
C ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY (+A+B)	
X. ADÓFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉG (TÁRSASÁGI ADÓ)	
D ADÓZOTT EREDMÉNY (+C-X)	
<i>Osztalék</i>	
<i>Mérleg szerinti eredmény (D-osztalék)</i>	

FORGALMI KÖLTSÉG ELJÁRÁSSAL

I. ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE	
II. ÉRTÉKESÍTÉS KÖZVETLEN KÖLTSÉGEI	
III. ÉRTÉKESÍTÉS BRUTTÓ EREDMÉNYE (I-II)	
IV. ÉRTÉKESÍTÉS KÖZVETETT KÖLTSÉGEI	
V. EGYÉB BEVÉTELEK	
VI. EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK	
A AZ ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE (III-IV+V-VI)	
B PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (VIII-IX)	
C ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY (+A+B)	
X. ADÓFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉG (TÁRSASÁGI ADÓ)	
D ADÓZOTT EREDMÉNY (+C-X)	
<i>Osztalék</i>	
<i>Mérleg szerinti eredmény (D-osztalék)</i>	

- a mérleg szerinti eredmény felhasználása
 - o növeli a vállalkozás vagyonát (kapcsolat a mérleggel)
 - eredménytartalék
 - céltartalék
 - vállalkozás fejlesztése
 - új vállalkozás
 - belépni más vállalkozásba tulajdonosként
 - pénzügyi befektetések
 - tartalékolás későbbi osztalékkiegészítésre

4.2.3. Értékcsökkenés (amortizáció)

- a befektetett eszközök (immateriális javak és tárgyi eszközök) elhasználódása, műszaki-gazdasági avulása
- a költségek között számoljuk el
- értékcsökkenés – az avulás pénzben kifejezett értéke
- értékcsökkenési leírás – az értékcsökkenés költségként való elszámolása
- maradványérték – az eszköz élettartamának végén várható értéke
- hasznos élettartam -